

Státní závěrečná zkouška
bakalářského studijního programu/oboru Pedagogika volného času
(ak. rok 2024/2025)

I. Úvod

Bakalářské studium Pedagogiky volného času úspěšně absolvuje student, který před zkušební komisí složí státní závěrečnou zkoušku, jejíž nedílnou součástí je obhajoba bakalářské práce. Vzhledem k tomu, že absolventi získávají oprávnění k výkonu profesí vychovatele, pedagoga volného času a asistenta pedagoga podle § 16, 17 a 20 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, měli by studenti v rámci státní závěrečné zkoušky prokázat orientaci v pedagogice, pedagogice volného času a psychologii s ohledem na praktické uplatnění znalostí získaných v těchto předmětech:

- pedagogika – úvod do pedagogiky, obecná didaktika, sociální pedagogika, speciální pedagogika, interkulturní výchova;
- pedagogika volného času – základy pedagogiky volného času, metodiky zájmových činností, aplikovaná pedagogika volného času, animace;
- psychologie – psychologie obecná a osobnosti, psychologie sociální a vývojová, psychologie zkušenostního učení pro vychovatele.

II. Charakter a uspořádání státní závěrečné zkoušky

Státní závěrečná zkouška sestává z těchto částí:

1. *písemná část zkoušky* (příprava na ústní zkoušku): student samostatně vypracuje úkol dle konkrétního zadání a připraví se tak, aby se mohl věcně a relevantně vyjádřit k dále uvedeným šesti bodům (40 min.);
2. *obhajoba bakalářské práce*: student představí cíle, metodologii a hlavní závěry své práce, následně jsou představeny posudky vedoucího práce a oponenta, poté student reaguje na vybrané podněty uvedené v posudcích, odpovídá na doplňující otázky a vede diskusi se členy komise (cca 20 min.);
3. *ústní část zkoušky*: student s oporou v písemné přípravě prezentuje a komentuje svůj návrh řešení zadaného úkolu a odpovídá na doplňující otázky kladené členy zkušební komise (cca 20 min.).

Na začátku písemné části zkoušky si student vylosuje konkrétní zadání z oblasti pedagogické praxe, kterou si vybere. Zadání obsahuje popis určité situace a organizačních východisek (zda se jedná o jednorázovou aktivitu, klubovou činnost, pravidelnou činnost nebo vícedenní aktivitu, o jaký typ zařízení se jedná, informace o účastnících apod.), přičemž se od studenta očekává, že navrhne určitou rámcovou představu pedagogického jednání, která bude odpovídat situaci nastíněné v zadání. Může se přitom jednat o koncept otevřené práce, rámcový návrh programu volnočasových aktivit nebo jiný způsob řešení dle uvážení studenta. V každém případě bude hodnoceno především to, jak student svůj návrh a jeho východiska zdůvodní, opře o relevantní poznatky a zkušenosti, které získal v průběhu studia, a takto prokáže potřebnou orientaci v pedagogice, pedagogice volného času a psychologii. Toto zdůvodnění nemusí být součástí písemné přípravy, student je doplní v rámci ústní části zkoušky samostatně, případně na základě doplňujících otázek komise.

III. Struktura zadání úkolu pro písemnou a ústní část SZS

Zadání se skládá z několika parametrů, jejichž kombinace bude tvořit konkrétní zadání úkolu, které si budou studenti losovat. Parametry se týkají nastínění výchozí situace a prostředí, specifík účastníků, formy činnosti a časového rozvržení aktivit. Úkolem studenta je pak navrhnout otevřený koncept výchovy ve volném čase nebo strukturovaný program zájmové činnosti, s využitím svých znalostí a praktických zkušeností a se zohledněním skutečností uvedených v zadání, a takto prokázat náležité porozumění. Komise SZS se bude rovněž zajímat o pedagogickou sebereflexi studenta.

Příklady situací

Jednorázová aktivita: Pracujete v zařízení, které se zaměřuje na jednorázové výchovně-vzdělávací akce pro třídní, pracovní nebo jiné kolektivy a skupiny. Se zadavateli konzultujete zaměření akcí na základě analýzy potřeb cílové skupiny.

Klubová činnost: Pracujete v zařízení, které se zaměřuje na otevřenou práci se specifickými sociálními skupinami. Klubová činnost je pravidelně se opakující, nicméně účastníci se dostavují nepravidelně. Klíčový význam má jejich zájem účastnit se klubové činnosti, resp. docházet do klubu.

Pravidelná činnost: Pracujete v zařízení, které se zaměřuje na zájmové vzdělávání (v oblasti odpovídající vaší vlastní zkušenosti z praxe). Poskytujete placené zájmové kurzy, přičemž pro fungování Vašeho zařízení je výnos z činností důležitým faktorem.

Vícedenní akce: Pracujete v zařízení, které se zaměřuje na pořádání vícedenních akcí pro děti a mládež (adaptační kurzy, školy v přírodě, příměstské a letní tábory apod.). Na realizaci těchto akcí zpravidla spolupracuje více pedagogických pracovníků, jejichž zapojení je třeba koordinovat.

Příklady dalších parametrů zadání

Časový rozsah akce: 1 hod. / 2 hod. / celovečerní / půldenní / jednodenní / vícedenní

Prostředí realizace: škola / Domov pro seniory / Klub aktivního stáří / neformální prostředí mimo instituci (např. rekreační objekt apod.) / knihovna / ateliér / nízkoprahové zařízení / oddělení školní družiny / školní klub / Dům dětí a mládeže / Domov mládeže / zájmové vzdělávání komerčního charakteru / církevní zařízení / Mateřské centrum / letní příroda / zimní příroda apod.

Věk účastníků: skupina s konkrétně vymezeným věkem účastníků / věkově heterogenní / smíšená (např. prarodiče a vnoučata) apod.

Specifika skupiny: kolektiv třídy ZŠ/SŠ; skupina homogenní nebo heterogenní z hlediska pohlaví; skupina v ... fázi vývoje skupiny; ve skupině je žák s postižením / zdravotním omezením; kulturní nebo náboženská specifika apod.

IV. Rámcový obsah ústní části zkoušky (požadavky na studenta)

1. Stručně charakterizujte svoji cestu napříč různými oblastmi pedagogické praxe, ať už vzhledem ke svému zaměstnání (zejm. v případě studentů kombinované formy studia) nebo v rámci praxí absolvovaných během studia. Jak vidíte sebe sama jako pedagoga v perspektivě uplynulých let?
2. Uveďte, jak si konkrétně představujete situaci popsanou v zadání. Setkal(a) jste se s obdobnou situací v praxi? Vidíte nějakou spojitost mezi popsanou situací a tím, čím jste se zabýval(a) ve své bakalářské práci?
3. Představte koncept pedagogického jednání, který považujete za vhodný pro danou situaci a zadané parametry. Vysvětlete, zda považujete za vhodnější otevřený koncept výchovy ve volném čase, nebo strukturovaný program sledující předem stanovené cíle.
4. Pokud svůj návrh koncipujete otevřeněji, vysvětlete, jak rozumíte tomu, co je to zájem a co pro pedagogické jednání znamená vycházet ze zájmu účastníků. Pokud svůj návrh koncipujete strukturovaněji (v modelu zprostředkujícího kurikula), zformulujte komplexní cíl, jehož má být realizací navrženého programu dosaženo, a konkretizujte jeho případné kognitivní, afektivní a psychomotorické aspekty (tj. upřesněte schopnosti, znalosti, dovednosti, hodnoty a postoje, které by měly být rozvíjeny).
5. Představte rámcovou představu podnětů k činnosti, nebo rámcový plán (program) realizace činností, které pro danou situaci považujete za vhodné. Podle přístupu, který zvolíte (viz výše), zdůvodněte, proč nepovažujete za vhodné činnosti strukturovat, nebo naopak přiblížte uvažovanou strukturu aktivit (časová dotace, obsah činností a související metody a organizační formy práce). Charakterizujte také svoji představu o potřebném zázemí nebo materiálních didaktických prostředcích, které by takto koncipovaná činnost vyžadovala. Postačí stručná písemná příprava, na podrobnější charakteristiku bude prostor v rámci ústní části zkoušky. Nejedná se o zkoušku okamžité tvořivosti. Podstatnější bude nastínit, jak o nastíněné situaci uvažujete. Očekává se, že popíšete, jak jste při sestavení svého návrhu postupoval(a), jaké možnosti jste zvažovala(a) a uvedete, které skutečnosti (z hlediska parametrů zadání a z hlediska toho, jak uvažujete o smyslu výchovy ve volném čase) měly rozhodující vliv na výslednou podobu Vašeho návrhu.
6. Popište a zdůvodněte, do jaké míry a v jakých aspektech považujete pro danou situaci za vhodné nebo potřebné plánování uvažovaných aktivit. Bude součástí Vašeho návrhu také evaluace dosažení edukačních cílů? Případně uveďte, jakým způsobem (s využitím jakých metod a prostředků) bude evaluace probíhat, nebo zdůvodněte, proč pro uvedený kontext nepovažujete evaluaci za vhodnou či potřebnou. Charakterizujte také, zda a případně jak budou na přípravě, realizaci a evaluaci participovat účastníci.

V. Ústní část zkoušky a způsob hodnocení

Student prezentuje a komentuje svoji písemnou přípravu výše uvedených bodů. Je-li to žádoucí, může – samostatně nebo na základě doplňujících otázek – původní návrh dodatečně přehodnotit. Za žádoucí se rovněž považuje, pokud dojde k diskusi více uvažovaných možností a souvisejícího zdůvodnění zvolených variant ve vztahu k relevantní teorii. Během rozpravy student prokáže, že dokázal reflektovat a dle stanovených parametrů zadání adekvátně zohlednit poznatky a zkušenosti získané v průběhu studia (viz také předměty uvedené výše). Výsledná známka se odvíjí od níže uvedených kritérií hodnocení.

Kritéria hodnocení zkoušky (stupně hodnocení)

- 1 Student prokazuje, že představený koncept není nahodilý, prokazuje znalostí s porozuměním. Student se vyjadřuje terminologicky adekvátně (tj. využívá aktivně terminologii obecné pedagogiky, obecné didaktiky, pedagogiky volného času, speciální a sociální pedagogiky, psychologie obecné, osobnosti, vývojové a sociální), je schopen zapojit se do diskuse o možných alternativách navrženého řešení. Student náležitě splnil všechny body zadání.
- 2 Student prokazuje, že představený koncept není nahodilý, prokazuje znalostí s porozuměním. Student se nicméně dopouští terminologických nepřesností ve vyjadřování, případně není schopen náležitě zhodnotit možné alternativy navrženého řešení. Student se vyrovnal se všemi body zadání, v některých bodech ovšem až s dopomocí zkušební komise nebo s dílčími nedostatky.
- 3 Student prokazuje spíše „poučenou intuici“ než schopnost odborné argumentace; představený koncept není nahodilý, nicméně student jeho zdůvodnění nedokáže adekvátně verbalizovat. Student se dokázal alespoň rámcově vyrovnat se všemi body zadání, nicméně chybí některé podstatné části.
- 4 Navržený koncept je nahodilý či schematický (připravený mechanicky, nereflektuje zadání). Student svůj návrh nedokáže relevantně komentovat, jedná se pouze o útržkovité poznatky bez porozumění a smysluplných návazností. Ani s dopomocí se student nedokázal vyrovnat s více body zadání nebo nedokázal adekvátně reagovat na podstatné momenty zadání, byť na ně byl upozorněn.